የሰበር መ/ቁ. 31946

 ግንቦት 14 ቀን 2000 ዓ.ም

ዳኞች፡- ዓብዱልቃድር ሙሐመድ

ሐጎስ ወልዱ

ታፈሰ ይርጋ

መድሕን ኪሮስ

ሡልጣን አባተማም

አመልካች፡- ወ/ሮ ዘውዲቱ ጌታቸው ቀርባለች

ተጠሪ፡- ተመስገን ደሣለኝ ቀርቧል፡፡

<u>ፍ ር ድ</u>

በዚህ መዝገብ የቀረበው ጉዳይ የጋብቻ ውልን የሚመለከት ነው፡፡

የግራ ቀኙ ጋብቻ በፍቺ ከፈረሰ በኋላ የቀጠለውን የንብረት ክፍፍል በተመለከተ አመልካች ጥያቄያቸውን ለጃቢ ጠሀናን ወረዳ ፍ/ቤት አቅርበዋል ተጠሪም በመሃከላችን የጋብቻ ውል አለ በዚህም መሠረት አመልካችን ያገባኋት በአመት 120.00 /መቶ ሃያ/ ብር ልከፍላት ልብስ ከዛው ከደሞዟ ሊታሰብ የሕክምና ወጪ ልሸፍን እንጂ በእኩል ባለመብት እንድትሆን አልተስማማሁም በማለት አመልካች ንብረት ለመካፈል ያቀረቡትን ጥያቄ ተቃውመዋል፡፡ ጉዳዩ የቀረበለት ወረዳ ፍ/ቤትም የግራ ቀኙን ክርክር ተመልክቶ የጋብቻ ውሉ ሕጋዊ አይደለም በማለት አመልካች ያቀረቡትን ጥያቄ ተቀብሎ ንብረቶቹን የግራ ቀኙን የጋራ ስለሆኑ እኩል ይካፈሉ በማለት ወስኗል፡፡ ተጠሪ በውሣኔው ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለምዕ/ጎጃም ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት አቅርበው ፍ/ቤቱ የወረዳ ፍ/ቤቱ ውሣኔ ስህተት የለውም በማለት የይግባኝ ቅሬታውን ውድቅ አድርጎታል፡፡ ተጠሪ በመቀጠል ለአማራ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሁለተኛ ይግባኝ ያቀረቡ ሲሆን ፍ/ቤቱ ግራ ቀኙን ከአከራከረ በኋላ ግራ ቀኙ የንብረት ግንኙነታቸውን በተመለከተ ተጠሪ ለአመልካች በወር ከሚያገኘው ገቢ ውስጥ ለዓመት ብር 120.00 (መቶ ሃያ) ሊከፍላት ከዚህ ውጪ ሌላ ንብረት ግንኙነት እንደማይኖር መስማማታቸው ሕጉን አይቃረንም በማለት ተጠሪ አመልካች ሳትገባ የሠራውን ሆነ ከገባች ወዲህ ታድሷል የተባለውን ቤት እንድትካፈል መወሰኑ ተገቢ አይደለም በማለት የሥር ፍ/ቤትን ውሣኔ ሽሮ አመልካች ቤቱን ልትካፈል አይገባም በማለት ወስኗል፡፡

የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም በዚህ ውሣኔ ላይ ነው፡፡ ይህ ችሎትም ግራ ቀኙ ባደረጉት የጋብቻ ውል ላይ ተጠሪ ለአመልካች በዓመት ብር 120.00 (መቶ ሃያ) ሊከፍላትና ከዚህ ውጪ ሌላ የንብረት ግንኙነት እንደማይኖር መስማማታቸው ሕግን አይቃረንም መባሉን ለመመርመር አቤቱታው ለሰበር ችሎት ቀርቦ እንዲታይ በማድረጉ ተጠሪ ቀርበው መልሣቸውን በጽሑፍ አቅርበዋል፡፡ችሎቱም መዝገቡን እንደሚከተለው መርምሯል፡፡

ከመዝገቡ እንደተረዳነው ግራ ቀኙ ባልና ሚስት መሆናቸው ያልተካደ ጉዳይ ነው፡፡ አከራካሪው ነጥብ የንብረት ክፍፍል ነው፡፡ አመልካች በጋብቻ ጊዜ የተገኘ ንብረት የግል እስካልተባለ የጋራ ነው ሲሉ የሚከራከሩ ሲሆን ተጠሪ ደግሞ ተጋቢዎቹ የንብረት ግንኙነታቸውን በተመለከተ ሊስማሙ ስለሚችሉ በዚሁ መሠረት የተስማሙና የጋብቻ ውሉም ሕግን የሚቃረን ባለመሆኑ የአ/ብ/ክ/መ ጠቅላይ ፍ/ቤት ውሣኔ ስህተት የለውም ብለዋል፡፡

የአ/ብ/ክ/መ የቤተሰብ ሕግ ልክ እንደ የፌዴራሉ የቤተሰብ ሕግ ተጋቢዎቹ የንብረት ግንኙነታቸውን አስመልክቶ ሊስማሙ እንደሚችሉ ያመለክታል፡፡ በመሆኑም የንብረት ግንኑነታቸውን በመሰላቸው መንገድ ሊወስኑ ይችላሉ፡፡ ነገር ግን ስምምነቱን በሚወስኑበት ጊዜ መሠረታዊ የእኩልነት መብትን በሚጥስ መልክ ሊፈፀም አይገባውም፡፡ በሕገ- መንግሥቱ አንቀፅ 34(1) ሴቶች በጋብቻ አፈፃፀም በጋብቻ ዘመንና በፍቺ ግዜ እኩል

መብት እንዳላቸው ያመለከተ ሲሆን አንቀጽ 35/2/ም ቢሆን ሴቶች በጋብቻ ከወንዶች ጋራ እኩል መብት እንዳላቸው ተደንግጓል፡፡

በመሆኑም በጋብቻ ዘመን በተፈራ ንብረት ላይ ወንዶችም ሆኑ ሴቶች እኩል መብት እንዳላቸው መገንዘብ ይቻላል፡፡ ሆኖም ግን በተያዘው ጉዳይ ግራ ቀኙ ባደረጉት የጋብቻ ውል ተጠሪ ለአመልካች በዓመት ብር 120.00 እንደሚከፍላትና ከዚህ ውጭ አመልካ ነብረታቸው ላይ ምንም ዓይነት መብት እንዳይኖራት ያደረጉት ስምም የተጠቀሰውን የሕገመንግሥቱን የእኩልነት መብት ድንጋጌን የሚፃረር ነው፡፡ማንኛውም ሕግ ወይንም ልማዳዊ አሠራር ከሕገመንግሥቱ ጋር የሚቃረን ከሆነ ተፈፃሚነት እንደሌለው በሕገመንግሥቱ አንቀጽ 9(1) ላይ ተመልክቷል፡፡

ከዚህም ሌላ አንድ የውል ግዴታ በሕግ አግባብነት ባልተቋቋመ ጊዜ በዚህ ውል መሠረት እንዲፈጽም ጥያቄ የቀረበለት ወገን ውሉ የማይረጋ ስለሆነ ተፈፃሚነት የለውም በማለት ይህንን ውል አልፈጽምም ማለት እንደሚችል በፍ/ብ/ሕ/ቁ.1809 የተመለከተ ሲሆን አመልካችም ከተጠሪ ጋር የተደረገው ውል ሕግን የሚፃረር ስለሆነ ተፈፃሚነት የለውም በማለት የተከራከሩ እንደመሆኑ መጠን በዚህ ስምምነት መሠረት ሊገደዱ የማይገባ ሆኖ ሣለ የአማራ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት የሥር ፍ/ቤቶችን ውሣኔ በመሻር የአመልካችን የንብረት ክፍፍል ጥያቄ ውድቅ ማድረጉ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ሆኖ ተገኝቷል፡፡

ው ሣ ኔ

1. የአማራ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት በመ.ቁ. 11110 ሐምሌ 3 ቀን 1999 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ ከላይ እንደተጠቀሰው መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ስለሆነ በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 348/1/ መሠረት ተሽሯል፡፡
2. አመልካችና ተጠሪ ንብረት ሊካፈሉ ይገባል ተብሎ በጃቢ ጣህናን ወረዳ ፍ/ቤት በ14.4.99 ዓ.ም የተሰጠው ውሣኔ እንዲሁም የምዕራብ ጎጃም ዞን ከ/ፍ/ቤት ይግባኙ አያስቀርብም በማለት በጥር 9 ቀን 1999 ዓ.ም የሰጠው ትእዛዝ በአግባቡ ስለሆነ በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 348/1/ መሠረት አጽንተነዋል፡፡
3. ግራ ቀኙ ወጭና ኪሣራ ይቻቻሉ፡፡
4. መዝገቡ ተዘግቶ ወደ መ/ቤት ተመልሷል፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ተ.ወ

የሰ/መ/ቁ. 32130

መጋቢት 18 ቀን 2000 ዓ.ም.

ዳኞች፡- አብዱልቃድር መሐመድ

መስፍን ዕቁበዮናስ

ሒሩት መለሠ

መድኅን ኪሮስ

አሊ መሐመድ

አመልካቾች፡- እነ እማዋይሽ ካሣ /6 ሰዎች/ ቀርበዋል፡፡

ተጠሪ፡- ወ/ሮ አስቴር አህመድ - ጠበቃው ቀርቧል፡፡

ፍ ር ድ

በዚህ መዝገብ የቀረበው ጉዳይ አባትነት እንዲታወቅ የቀረበን ጥያቄ የሚመለከት ነው፡፡

ተጠሪ በሰሜን ወሎ ዞን አስተዳደር ከፍተኛ ፍ/ቤት ባቀረቡት ክስ እናታቸው በአመልካቾች ቤት በሠራተኛነት ተቀጥረው ሲሠሩ ከሟች አህመድ ይማም ጋር ከጋብቻ ውጪ በነበራቸው ግንኙነት የተወለዱ መሆኑና ሟችም ልጅነታቸውን ተቀብለው ሲረዱዋቸውና ሲንከባከቧቸው የነበረ በመሆኑ አባትነታቸው እንዲታወቅላቸው አመልክተዋል፡፡ አመልካቾችም ሟች ከእነርሱ በቀር ሌላ ልጅ የሌላቸው መሆኑን ተከራክረዋል፡፡ ፍ/ቤቱም የግራ ቀኙን ክርክርና ማስረጃ መርምሮ ተጠሪ ያቀረቡት ማስረጃ ልጅነታቸውን ለማወቅ የሚበቃ አይደለም በማለት ጥያቄያቸውን ውድቅ አድርጓል፡፡ ተጠሪ በውሣኔው ቅር በመሰኘት ለአማራ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ያቀረቡ ሲሆን ይግባኙን